

Башкортостан Республикаһы Учалы районы муниципаль районының муниципаль бюджет дөйөм белем биреү учреждениеһы Ө.Ғ.
Хөснөтдинов исемдәге Учалы ауылы урта дөйөм белем биреү мәктәбе

Башкорт теле һәм әзәбиәте

укытыусыларының

методик берекмә ултырышында

каралды.Протокол № 1
Г.Ә.

“29”август 2023 йыл

Етәксеһе: Нотфуллина Р.В. _____

Килешелде:

Укытыу –тәрбиә эше буйынса

директор урынбағары: Ғилмитдинов А.Р.

Рағлайым:

Мәктәп директоры: Кирәева

Бойорок №1 29 авг. 2023йыл

Укытыу рус телендә алып барылған мәктәптәрҙең 1-4 КЛАСЫ ӨСӨН «БАШКОРТОСТАН РЕСПУБЛИКАҒЫНЫҢ ДӨҮЛӘТ
(БАШКОРТ) ТЕЛЕ» УКЫУ ПРЕДМЕТЫНАН

2023-2024 укыу йылына эш программаһы

Төҙөнө: юғары категориялы башкорт теле һәм әзәбиәте укытыусыһы Нотфуллина Р.В.

ЙӨКМӘТКЕҢЕ

-Аңлатма языу

-“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметына дәйөм кылыкһырлама

-“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметының максаты һәм бурыстары.

--“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметының урыны...

-“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметынан өлгө программаның төп йөкмәткеле йүнәлештәре

Укыу предметының йөкмәткене

Беренсе укыу йылы

Икенсе укыу йылы..

Өсөнсө укыу йылы

Дүртенсе укыу йылы

“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметының башланғыс белем биреү кимәлендә планлаштырылған һөзөмтәләре.

Шәхси һөзөмтәләр

Метапредмет һөзөмтәләре

Предмет һөзөмтәләре

Тематик планлаштырыу

1-се класс

2 –се класс

3 –сө класс

4 –се класс

Кушымта

АҢЛАТМА ЯЗЫУ

“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” (дөйөм белем биреү ойошмаларының 1-4 класы өсөн) уҡыу предметынан өлгө эш программаһын төзөүгә түбәндәге документтар хокуки-норматив нигеҙ булып торҙо:

- 1) Рәсәй Федерацияһының Конституцияһы;
- 2) 2012 йылдың 29 декабрәнән “Рәсәй Федерацияһында белем биреү” (үзгәртеүгә һәм тулыландырыуға менән) 273-сө федераль законы;
- 3) 1991 йылдың 25 октябрәнән 1807-1-се “Рәсәй Федерацияһы халыктары телдәре тураһында” Рәсәй Федерацияһы законы (үзгәртеүгә һәм тулыландырыуға менән);
- 4) Башланғыс дөйөм белем биреүгә федераль дәүләт белем биреү стандарты (2021 йылдың 31 майында Рәсәй Федерацияһы Мәғариф министрлығының 286-сы указы менән раҫланған);
- 5) Башланғыс дөйөм белем биреүгә яҡынса төп белем биреү программаһы (дөйөм белем биреү буйынса федераль уҡыу-методик берекмә қарары, 2022 йылдың 18 мартындағы 1/22-се протокол менән раҫланған);
- 6) Тәрбиә биреүгә яҡынса программаһы (дөйөм белем биреү буйынса федераль уҡыу-методик берекмә қарары, 2022 йылдың 23 июнендәге 3/22-се протокол);
- 7) Рәсәй Федерацияһы Мәғариф министрлығының 2019 йылдың 1 октябрәндәге коллегия ултырышында раҫланған Рәсәй Федерацияһы халыктарының туған телдәрен уҡытыу концепцияһы;

- 8) Республика Башлығының 2020 йылдың 30 декабрдәге 613-сө Указы менән раҫланған Башкортостан Республикаһының дәүләт телдәрен һәм Башкортостан Республикаһы халыктарының туған телдәрен уҡытыу концепцияһы;
- 9) Башкортостан Республикаһы Конституцияһы (үзгәрештәр һәм өҫтәмәләр менән);
- 10) 2013 йылдың 1 июлендәге 696-з һанлы «Башкортостан Республикаһында мәғариф тураһында» Башкортостан Республикаһы Законы (үзгәрештәр һәм өҫтәмәләр менән).

“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” уҡыу предметы Башкортостан Республикаһы территорияһында урынлашкан дәүләт һәм муниципаль белем биреү ойошмаларында Башкортостан Республикаһы кануниәте һәм башланғыс дөйөм белем биреү Федераль дәүләт белем биреү стандартына ярашлы “Туған тел һәм туған телдә әзәби уҡыу” предмет өлкәһе сиктәрендә бәлиғ булмаған уҡыусыларҙың ата-әсәләренең (законлы вәкилдәренең) ғаризаһына ярашлы өйрәнелә.

Программа нигезенә Федераль дәүләт белем биреү стандартының методологияһы булған системалы-эшмәкәрлекле караш һалынған. Программа Өлгө тәрбиә программаһында кабул ителгән өҫтөнлөклө максаттарға һәм уҡытыусыларға “Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” уҡыу предметынан эш программаһын төзөүҙә методик ярҙам күрһәтеүгә йүнәлтелгән.

Программа уҡыу йылдары буйынса уҡытыу предметының йөкмәткеһен, «Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле» дәресә саралары менән уҡыусыларға белем, тәрбиә биреү һәм үҫтереүҙең төп методик стратегияларын билдәләй.

Программа уҡытыусыға түбәндәге мөмкинлектәрҙе бирә:

1. Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) телен укытыу процесында башланғыс дөйөм белем биреүҙең Федераль дәүләт белем биреү стандарттарына ярашлы шәхсэн, метапредмет һәм предмет һөҙөмтәләренә ирешеүҙә заманса карашты тормошка ашырырға;
2. Төп хокуки документтарға ярашлы “Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметының йөкмәткеһен укыу йылдарына ярашлы планлаштырырға һәм алдан көтөлгән һөҙөмтәләргә билдәләргә;
3. Календарь-тематик план төзөгәндә конкрет кластың үзенсәлектәрен иҫәпкә алырға, укыу материалын үزلәштереү өсөн тәкдим ителгән төп эшмәкәрлек төрҙәрен һәм сәғәттәргә темаларға яқынса бүлеү өлгөһөн файҙаланырға.

“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметына дөйөм кылыкһырлама

Программаның йөкмәткеһе башланғыс дөйөм белем биреү Федераль дәүләт белем биреү стандарттарындағы “Туған тел һәм туған телдә әзәби укыу” предмет өлкәһе талаптарына ярашлы башланғыс дөйөм белем биреү программаһы һөҙөмтәләренә ирешеүгә йүнәлтелә.

“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметын өйрәнеү гуманитар циклдағы башка укыу предметтары менән предмет-ара бәйләнеште тормошка ашырыуҙы күз уңында тоталар.

Башкортостан Республикаһы Конституцияһына һәм “Башкортостан Республикаһы халыктары телдәре” законына ярашлы, ике дәүләт телен белеү республикала йәшәүсә халыктар араһындағы килешеп йәшәүҙең нигезен тәшкил итә. Мәктәптә белем биреү шарттарында дәүләт (башкорт) теле аралашыу сараһы һәм укыусыларға әхлаки тәрбиә биреү

ысулы буларак күзаллана. Аралашыу сараһы буларак дәүләт (башкорт) телен белеу укыусыларза көндәлек тормошта аралашырға, уларзы күп милләтле йәмғиәттә аңлашып һәм хезмәттәшлек итеп йәшәргә һәләтле һәм әзер итә.

“Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” предметының үзенсәлеге, укыу процесының аралашырға өйрәтеүгә йүнәлтелгән булыуы, башка предмет өлкәләре менән бәйләнеше укыусыларзың ике дәүләт телендә лә иркен аралашыусы тел шәхесе булып үсешенә булышлык итә.

Башланғыс мәктәптә рус һәм башкорт, шулай ук сит телдәрзә өйрәнеу укыусыларға үззәренең билдәле этноска, Рәсәйзәң граждандар йәмғиәтенә һәм халык-ара берләшмәгә карағанлығын аңларға булышлык итә.

Дәүләт (башкорт) телен укытыу универсаль укыу ғәмәлдәрен формалаштырыуға нигез һала. Укыусылар белем биреу эшмәкәрлегенәң мәғәнәһен һәм әһәмиәтен аңлай, белем алырға, телде үзләштерәүзә үзаллы эшләргә өйрәнә, был артабанғы үсеш һәм үз-үзәңде камиллаштырыу өсөн нигез булып тора.

«Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле» предметының йөкмәткеһе укыусыларзың дәүләт (башкорт) телен милли мәзәниәттә танып белеу һәм унда үз-үзәңде күрһәтеу коралы буларак өйрәнеүгә ихтыяжын кәнәғәтләндерәүгә йүнәлтелгән.

«Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле» дәресен өйрәнеүзәң максаты һәм бурысы

«Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле» дәресен өйрәнеүзәң максаты - укыусыларза социаль-көнкүреш, укыу-хезмәт һәм социаль-мәзәни өлкәләрзә башкорт телендә аралашыу мөмкинлеген тәһмин итеүсә коммуникатив компетенция булдырыу. «Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле» укыу предметын өйрәнеүзәң бурыстары:

- тел йөрөтөүселәр менән үзенең телмәр мөмкинлектәре һәм ихтыяждары кимәлендә аралашыу һәләтен һәм әзерлеген формалаштырыу: телдән һөйләшеү һәм фекер алышыу, язма рәүештә (укыу һәм языу), телдән һәм язма формала шәхес-ара һәм мәзәни аралашыу оҫталығын арттырыу;

- балалар фольклоры һәм матур әзәбиәт, мәзәни пландағы материалдар менән танышыу аша башкорт мәзәниәтенә ихтирамлы мөнәсәбәт тәрбиәләү;

- укыусыларзың лингвистик аң даирәнен киңәйтеү; укыусыларға аңлайышлы һәм дәүләт (башкорт) телендә телдән, язма телмәрзе үзләштерәү өсөн кәрәкле лингвистик күзаллаузарзы элементар кимәлдә үзләштерәү;

- тел системаһы менән танышыу һәм уның нигезендә төп лексик, грамматик, стилистик, орфоэпик, орфографик һәм пунктуацион оҫталыктарын булдырыу; укыусының тел күренештәрен һәм факттарын анализлауға һәм баһалауға һәләтен арттырыу;

- тел факттарын айырыу, анализлау, классификациялау оҫталығын формалаштырыу, уларзы норматив, хәлдең һәм аралашыу өлкәһенең тап килеүе карашынан баһалау; текст менән эшләү, төрлө сығанактарзан мәғлүмәт эзләү, уны төрлө типтағы үзаллы булдырылған фекерзәрзә тапшырыу;

- укыусыларзың рухи донъяһын, дөйөм кешелек киммәттәрен формалаштырыу, туған тел аша кешелектең мәзәни киммәттәренә ылықтырыу.

«Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле» укыу предметы буйынса якынса эш

программаһының төп йөкмәткеле йүнәлештәре

Дәүләт (башкорт) теле курсында түбәндәге йөкмәткеле йүнәлештәр айырыла:

- телмәр эшмәкәрлегенең төп төрҙәрендә (тыңлау, һөйләшеү, уҡыу, яҙыу) коммуникатив оҫталықты формалаштырыуға булышлыҡ иткән «Телмәрҙе үҫтереү» йөкмәткеле йүнәлеше;

- «Лингвистик белем нигеҙҙәре» йөкмәткеле йүнәлеше башҡорт теленең фонетикаһы, лексикаһы, грамматикаһы өлкәһендә тел күнекмәләрен формалаштырыуға булышлыҡ итә. Ике йөкмәткеле йүнәлеш тә үз-ара бәйләнгән, һәм уларҙың береһенең булмауы «Башҡортостан Республикаһының дәүләт (башҡорт) теле» уҡыу предметының берҙәмлеген боҙа.

Эш программаһын төзөүселәр уҡыу материалын өйрәнеүҙең эзмә-эзлелеген, күләмен, эшмәкәрлек төрҙәрен үз аллы билдәләй ала.

«Башҡортостан Республикаһының дәүләт (башҡорт) теле» предметының уҡыу планындағы урыны

Федераль дәүләт башланғыс дөйөм белем биреү стандартына ярашлы, «Башҡортостан Республикаһының дәүләт (башҡорт) теле» уҡыу предметы «Туған тел һәм туған телдә әҙәби уҡыу» предмет өлкәһенә ҡарай.

Дәүләт телдәрендә уҡытыу, дәүләт телдәрен өйрәнеү Федераль дәүләт белем биреү стандарттарына ярашлы алып барыла һәм дәүләт аккредитацияһы үткән төп белем биреү программалары сиктәрендә башкарыла.

Башҡортостан Республикаһының дәүләт (башҡорт) телен өйрәнеү башланғыс кимәлдә 136 сәғәт күләмендә ҡаралған: 1-4-се кластарҙа йылына 34 сәғәт (азнаға 1 сәғәт).

Белем биреү программаһын дәүләт санитар-эпидемиологик ҡағиҙәләр һәм нормативтар талаптарын үтәп, дәрестән тыш һәм ғәҙәттән тыш эшмәкәрлек аша мәғариф учреждениһы ғәмәлгә ашыра. Белем биреү ойошмаһы мәғариф мөнәсәбәттәрендә ҡатнашыусыларға дәрестән тыш эшмәкәрлектең төрлө формаларын һайлау мөмкинлеге

бирә. Дәрестән тыш эшмәкәрлек белем биреү мөнәсәбәттәрендә катнашыусыларҙың найлауына ярашлы ирекле нигезҙә ойошторола.

Мәғариф учреждениены белем биреү мөнәсәбәттәрендә катнашыусылар әҙерләгән пландың бер өлөшө иҫәбенә уҡыу предметын өйрәнеү өсөн бүленгән сәғәттәр һанын үзаллы арттырырға хоҡуҡлы. Федераль дәүләт башланғыс дөйөм белем биреү стандартына ярашлы, мәғариф һөҙөмтәләренә карата бер нисә талап мәғлүмәт технологияларын кулланыу кәрәклегенә менән туранан-тура бәйләнгән. Дәүләт (башкорт) теле дәрестәрендә кулланыу өсөн цифрлы һәм электрон белем биреү ресурстары «Мәғлүмәт ресурстары» кушымтаһында бирелгән.

«Башкортостан Республикаһы дәүләт (башкорт) теле» уҡыу предметының йөкмәткене

1-се класс

Грамотаға өйрәтеү

Башкортостан - минең тыуған ерем.

Телмәрҙе үстөрөү. Күп милләтле Башкортостан Республикаһы. Дәүләт (башкорт) теле. Башкортостан Республикаһының дәүләт символикаһы. Дәрәслек менән танышыу. Башкортостан тураһында видеоролик.

Лингвистик белем нигезҙәре. Тел тураһында дөйөм төшөнсә. һөйләү телмәре һәм язма телмәр.

Иҫәнләшергә өйрәнәбез.

Телмәрҙе үстөрөү. Ҡыска сәләмләү репликаларын тыңлау. Уҡытыусы артынан сәләмләү һүҙҙәрен кабатлау. һүрәттәр менән эшләү, әкиәт геройҙарын билдәләү.

Лингвистик белем нигеҙҙәре. Һөйләм һәм һүҙ. График схемаларҙы файҙаланып, телмәрҙе һөйләмдәргә, һөйләмдәрҙе һүҙҙәргә, һүҙҙәрҙе ижектәргә таркатыу.

Әйҙәгез, танышайык.

Телмәрҙе үстәрәү. Сәләмләү һүҙҙәрен кабатлау. Кыска диалогтар тыңлап аңларға өйрәнеү. «Һинең исемен нисек?» һорауын өйрәнеү, яуап төҙөү: “Минең исемем....”

Лингвистик белем нигеҙҙәре. Башкорт теленең үзенсәлекле өндәре: **һ, ғ, ҙ.**

Мин танышам

Телмәрҙе үстәрәү. 1-10-ға тиклем иҫәп. Кыска репликаларҙы тыңлау. «Һиңә нисә йәш?» һорауын өйрәнеү һәм яуап төҙөү: «Миңә... йәш».

Лингвистик белем нигеҙҙәре. Алфавит, башкорт һәм урыҫ телдәрендә әйтелештәре айырылған **Аа, Оо, Ыы, Ээ, Вв** (у) хәрәфтәрен өйрәнеү.

Мин һәм минең ғаиләм

Телмәрҙе үстәрәү. Ғаилә тураһында диалог тыңлау. Ғаилә ағзаларының атамалары менән танышыу. Өндәр менән тизәйткестәр өйрәнеү. Сюжетлы картина буйынса һүҙҙәр һәм һөйләмдәр схемаһын төҙөү, һүҙҙәргә өн анализы яһау.

Лингвистик белем нигеҙҙәре. Һүҙҙең башында, уртаһында һәм аҙағында өндәрҙең урынын билдәләү, әйтергә өйрәнеү. **Әә, Өө, Үү, һһ** хәрәфтәрен өйрәнеү.

Мәктәптәге тормошом.

Телмәрзе үстөрөү. Мәктәп, класс тураһында текстар тыңлау. Укыу кәрәк-ярактарын, төстәрҙе, азык-түлектә аңлаткан һүзҙәрҙе өйрәнеү. «Нимә яратаһың?» һорауын үзләштерөү, яуап бирөү: «Мин яратам...» Ижектәр, һүзҙәр укый белеү оҫталығын тәрбиәләү.

Лингвистик белем нигеҙҙәре. һүзҙең башында, уртаһында һәм аҙағында өндәрҙе ишетөү, әйтергә өйрәнеү. **Фф, Кк, Һһ, Ҙз, Ҙ, ң** хәрәфтәрен өйрәнеү.

Мин уйнарға яратам

Телмәрзе үстөрөү. Уйынсыктар тураһындағы тексты тыңлап аңлау. Тема буйынса лексик берәмектәрҙе үзләштерөү. Таныш лексика менән булған репликаларҙы тәржемәләү. Төрлө типтағы ижектәрҙе укыу.

Лингвистик белем нигеҙҙәре. Дифтонгыларҙы өйрәнеү: **йү, йо, йө**. Текста төшөп калған һүзҙәрҙе тултырыу.

Тәбиғәттә өйрәнәм

Телмәрзе үстөрөү. Емеш-еләк һәм йәшелсә тураһындағы тексты тыңлап аңлау. «Минең яраткан йәшелсәләрем» темаһы буйынса лексик берәмектәрҙе үзләштерөү. «Йәшенмәк» уйыны. Йыл мизгелдәре тураһында һөйләмдәр төзөү. Укыу кағиҙәләрен аңлау һәләтен камиллаштырыу: төрлө типтағы ижектәрҙе, дифтонгыларҙы укыу.

Лингвистик белем нигеҙҙәре. Дифтонгыларҙы өйрәнеү. Алдан өйрәнелгән дифтонгыларҙы кабатлау.

Белемдә контролләү. Өйрәнелгән материалды кабатлау, контроль эш үткәрөү, хаталарҙы төзөтөү.

2-се класс

Таныш булайыҡ.

Телмәрзе үстөрөү. Танышыу тураһындағы кыска тексты тыңлау, был тема буйынса репликалар төзөү. «Танышыу» темаһы буйынса өйрәнелгән һүзәрҙе әүземләштерөү, лексиканы яңы һүзәр менән байытыу, дәреслек менән танышыу, һүзәр, һөйләмдәр, шиғырҙар һәм кыска текстар укыу. Текстарҙы укыу (укытыусы күрһәтмәһе буйынса һәм һайлап). «Дуһың менән таныштыр» уйынын өйрәнөү. «Һин кем?» («Һез кем?»), «Һинең исемең нисек?» («Исемең кем?»), «Һезең исемегез нисек?» («Исемегез кем?»), «Уның исеме нисек?» («Уларҙың исеме кем?»), «Һин кайҙа йәшәйһең?» һорауҙарын үзләштерөү, яуап бирергә өйрәнөү. LearningApps, ЯКЛАСС. платформаларында эшләү.

Лингвистик белем нигеҙҙәре. Өндәр һәм хәрәфтәр. Алфавитты, башкорт теленең үзенсәлекле өндәрен кабатлау. Күнегеүҙәр эшләгәндә алфавитты кулланыу. Тексты һүзәргә бүлеү, һөйләмдә һүзәр һанын билдәләү. һүзә тартынкыларҙы һәм һузынкыларҙы асыклау. Алмаш. Зат, һорау алмаштары. Алмаштарҙы телмәрҙә кулланыу.

Мин туғандарымды яратам.

Телмәрзе үстөрөү. «Ғаилә» темаһы буйынса өйрәнелгән һүзәрҙе әүземләштерөү, лексиканы яңы һүзәр менән байытыу, өлгөгә таянып ғаилә ағзалары хақында хикәйәләр төзөү, ғаилә тураһында текстар тыңлау, тыңланған текстың йөкмәткеһе тураһында тест тултырыу. Диалогтар укыу, бирелгән яуаптарға һорауҙар төзөү, өйрәнелгән лексиканы файҙаланып, кыска диалогтар короу. һүзьяһалыш моделе һәм бирелгән өлгө буйынса диалогта өйрәнелгән һүзәрҙе кулланылыу. Сюжетлы картиналар буйынса һөйләмдәр, кыска текстар төзөү.

Лингвистик белем нигеҙҙәре. һүзьяһалыш моделе: төзөү- се, бейеү -се, теген -се, балык- сы, языу -сы, курай -сы. «Минең, һинең, уның», «Безең, һезең, уларҙың» эйәлек алмаштары. («Безеке, һезеке, уларҙыкы»). Синтаксис. Раһлаусы һәм һорау һөйләмдәр, һөйләм аҙағында тыныш билдәләре. һүз төркөмдәренең һөйләм киҫәктәренән айырмаһы. һөйләм аҙағында тыныш билдәһен һайлау.

Мәктәп тормошом һәм мауығыузарым.

Телмәрзе үстөрөү. «Мәктәп» темаһы буйынса өйрәнелгән һүззәрзе әүземләштерөү, лексиканы яңы һүззәр менән байытыу. «Минең мәктәбем ниндәй?», «Яраткан шөгөлөң ниндәй?» һорауҙарын үзләштерөү һәм яуап бирергә өйрәнөү, өлгө буйынса яраткан шөгөлдәрөң тураһында бәләкәй генә текстар, кыскаса диалог-һорауҙар төзөү. Мәктәп тормошо һәм шөгөлдәрө тураһындағы текстар буйынса әңгәмәләшөү оҫталығын үстөрөү. Текстһы һайлап һөйләү. Тәқдим ителгән тема буйынса проект эше, анализлау һәм дөйөмләштерөү, үз эшең менән таныштырыу.

Лингвистик белем нигеззәрө. Морфология. Исөм һүз төркөмө. һүззәрзе һүз төркөмдәрө буйынса төркөмләү. Телмәрзә исөмдәрзө кулланыу. «Көм?» «Нимә?» һорауҙарына яуап биргән исөмдәрзө айырыу. Исөмдәрзөң һан һәм зат менән үзгәрөү.

Дуҫтар менән уйнарға барам.

Телмәрзе үстөрөү. Балалар уйындары тураһында шиғырзы тыңлап аңлау. Өйрәнелгән темаға ярашлы, лексик берәмектәрзө, «Был нимә?» Нимә үл?», «Был көм?» «Миңә нимә кәрәк?», «Нимә эшләргә?», «Нимә эшлөй?» («Нимә эшлөйбөз?»), «Нимә эшлөйбөз?» («Ни эшлөйбөз?»), «Кайза нимә эшлөйбөз?» һорауҙарын үзләштерөү, яуап бирергә өйрәнөү. Телмәрзә үзләштерелгән һүззәрзө кулланыу, терәк һүззәр буйынса текстһы һөйләү, берлектәге уйындар тураһында кыскаса диалогтар төзөү. Деформацияланған һөйләмдәрзө тергезөү, һөйләмдә һүззәр тәртибен кабатлау. һаулык һаклау тураһында текстар укыу. Балалар һалык уйыны (уҡытыусы һайлауы буйынса) менән танышыу.

Лингвистик белем нигеззәрө. Синтаксис. һөйләмдөң баш киҫәктәрө. һөйләмдәге һүззәр тәртибе. Кылым. «Нимә эшләргә?», «Нимә эшлөйбөз?» «Кайза нимә эшлөйбөз?» һорауҙарына яуап биргән кылымдарзы танырға өйрәнөү.

Тирә-як донъяны өйрәнәм

Телмәрзе үстөрөү. Тексты тыңлау, фекер алышыу, тыңланған текстың йөкмәткеһе буйынса һорауҙарға яуап биреү, лексиканы тема буйынса яңы һүҙҙәр менән байытыу. «Ниндәй?», «Кайза?», «Касан?» һорауҙарына яуап бирергә өйрәнеү. Өйрәнелгән һүҙҙәрҙе һәм фразаларҙы кулланыу, текстарҙы укыу, һорауҙарға яуаптар төҙөү, һорауҙар, план буйынса һөйләү. Деформацияланған текстарҙы тергезеү, һүҙлек диктанттары языу.

Ағастарҙың, үләндәрҙең, бөжәктәрҙең, коштарҙың атамаларын рус теле менән сағыштырып өйрәнеү. Бирелгән хәл һәм тема буйынса диалогик һәм монологик текстар төҙөү күнекмәһен камиллаштырыу.

Лингвистик белем нигеҙҙәре. “Сифат” һүҙ төркөмө. Сифаттарҙың мәғәнәһен билдәләү һәм уларҙы телмәрҙә кулланыу белеү. «Ниндәй?» һорауҙарына яуап биргән кушма исемдәрҙе айырыу. Ниндәй? һорауы һәм кылым, Кайзан? һорауы һәм кылым, Кайза? һорауы һәм кылым һүҙбәйләнештәрҙе өйрәнеү.

Белемде контролләү. Өйрәнелгән материалды кабатлау, хаталар өстөндә эш, проекттар төҙөү.

3 класс

Танышыуға шатбыҙ!

Телмәрҙе үстөрөү. Был тема буйынса өйрәнелгән һүҙҙәрҙе әүземләштерәү, «һин кайзан?» һорауын бирә белеү һәм уға яуап кайтарыу, кәрәкле мәғлүмәттә табыу, телмәрҙә әҙер клише кулланыу, интоцияны дөрөҫ аңлау. Танышыу тураһындағы текстар тыңлау. Тыңланған текст буйынса һөйләмдәрҙе тулыландырыу. Дәрәслектәге текстарҙы укыу, орфоэпик укыу нормаларын камиллаштырыу. Деформацияланған текстарҙы тергезеү, анкеталар тултырыу. Өйрәнелгән фразаларҙы кабатлау, телмәрҙе яңы һүҙҙәр менән байытыу, балалар әсәрҙәрҙең персонаждары (исеме, йәше) менән

танышыу. Телмәрзә башкорт телмәр этикетының типик фразаларын кулланыу. Телмәрзәң диалогик һәм монологик формаларын үстөрөү.

Лингвистик белем нигеҙҙәре. һөйләмдәрҙең төрҙәрен кабатлау. һөйләмдең баш һәм эйәрсән киҫәктәре.

Белем алам

Телмәрзә үстөрөү. Телмәрзә өйрәнелгән һүҙҙәрҙе әүземләштерөү, мәктәп, дәрестәр тураһындағы текстарҙы тыңлау.. Диалогик телмәрзә үстөрөү: тәқдим ителгән ситуация буйынса диалогтар төҙөү, диалогтарҙы трансформациялау: өстәү һәм дауам итеү. һорауҙар буйынса һөйләү. Укытыусы тәқдим иткән һүҙлектәрҙән мәғлүмәт эзләү. «Нимәһез?» һорау формаһын үзләштерөү, дөрөҫ укыу оҫталығын үстөрөү. һайланма укыу, башкорт теленең орфоэпик нормаларын үтәү. «Туған тел донъяһы» порталында интерактив уйындар.

Лингвистик белем нигеҙҙәре. һүҙҙең тура һәм күсмә мәғәнәһе. Синонимдар. Антонимдар. Омонимдар.

Мине ураткан донъя

Телмәрзә үстөрөү. Яңы һүҙҙәрҙе өйрәнеү, тирә-яҡ донъя тураһында һөйләмдәр төҙөү. Парлап эш: өйрәнелгән текстар буйынса һорауҙар һәм яуаптар төҙөү. “Карға буткаһы” халыҡ байрамы.

Лингвистик белем нигеҙҙәре. Тамырҙаш һүҙҙәр. Исем. Исемдәрҙең килеш менән үзгәрөүе.

Минең яраткан йыл мизгелем

Телмәрзә үстөрөү. Үҫемлектәр, хайуандар донъяһы, Башкортостан тәбиғәте менән танышыу. Ағастарҙың, үләндәрҙең, бөжәктәрҙең, коштарҙың атамаларын рус телендәге атамалары менән сағыштырып өйрәнеү. Телмәрзә үстөрөү: әзер һорауҙар буйынса монологтар һәм диалогтар төҙөү. Аңлау күнекмәләрен камиллаштырыу: төрлө жанрҙағы текстарҙы тыңлау, терәк һүҙҙәр буйынса тыңланған текстың йөкмәткеһен билдәләү. Йыл мизгелдәре тураһында

текстарзы аңлап укыу. Йыл мизгелдәре, мизгел күренештәре тураһында таблица һәм анкета тултырыу. Деформацияланған тексты тергезеу. “Нардуған” байрамы.

Лингвистик белем нигеҙҙәре. Исемдәрҙең килеш менән үзгәреше.

Минең гардеробым

Телмәрҙе үстөрөү. Гардероб предметтарын, предмет билдәләрен аңлаткан яңы һүҙҙәрҙе өйрәнеү, һөйләшеүҙә өйрәнелгән һүҙҙәрҙе файҙаланыу, шул һүҙҙәр менән диалогтар һәм монологтар төҙөү. «Сөнки» теркәүесен диалогтарҙа кулланыу. Тема буйынса текстар укыу, орфоэпик укыу күнекмәләрен үстөрөү. Тексты тыңлап кабул итеү, тыңланған текст буйынса анкета тултырыу. Яраткан кейемен тураһында кыска топик төҙөү, тәқдим ителгән шаблон һәм терәк һүҙҙәр буйынса үз кейемендә һүрәтләү. «Күпме?» һорауын өйрәнеү, һандар менән танышыу, 1-100 иҫәпте кабатлау. “Йәшерәм яулык” балалар уйыны.

Лингвистик белем нигеҙҙәре. Сифат. Сифаттарҙың сағыштырыу дәрәжәне. Алмаш. Алмаштарҙың килеш менән үзгәреше. һан. Төп һәм рәт һандары.

Мин сәйәхәтсе

Телмәрҙе үстөрөү. Төрлө ял төрҙәрен билдәләүсә яңы һүҙҙәр менән танышыу, телмәрҙә әүземләштерөү. Сәйәхәттәр тураһындағы текстарҙы тыңлау, кулланылған кылымдар буйынса сәйәхәт ваҡытын билдәләү. Тәқдим ителгән репликаларға ярашлы сәйәхәт тураһында диалогтар һәм топиктар төҙөү. Текстарҙы пауза һәм дөрөҫ интонация менән йүгерек укыу, төрлө сығанактарҙан кәрәкле мәғлүмәттә эзләү. Укылған тексттың йөкмәткеһен иллюстрацияға, планға таянып һөйләү. Рус теленән башкорт теленә яраштырылған текстар тәржемәне. Кылымдың өйрәнелгән замандарын кулланып, һүзбәйләнештәр төҙөү.

Лингвистик белем нигеҙҙәре. Кылым. Кылымдың заман менән үзгәрәүе: үткән, хәҙерге, киләсәк заман.

Белемде контролләү. Өйрәнелгән материалды кабатлау, контроль эш, хаталар өстөндә эшләү, проект эштәре

4-се класс

Көн һайын мәктәпкә йөрөйөм

Телмәрҙе үстәрәү. Үтелгән материалды кабатлау, тема буйынса репликалар менән алмашыу, лексиканы тема буйынса яңы һүҙҙәр менән байытыу, диалогтарҙа ятланған клишелар һәм дежур фразалар кулланыу. Башкорт теле, уның төрки телдәр системаһында тоткан урыны, Башкортостан Республикаһында уның статусы тураһында дөйөм мәғлүмәттең кабатланыуы. «Миңә ниндәй дәрес окшай?» һорауын өйрәнеү, яуабын нигеҙләү, схема буйынса һөйләмдәр төҙөү. Башкорт шағирҙарының һәм яҙыусыларының әсәрҙәренән өзөктәр менән танышыу. Башкорт теленең орфоэпия кағиҙәләрен, лексикаһы тураһында дөйөм мәғлүмәттәрҙе өйрәнеү. «Кем? Нимә?», «Мин нимә укырға яратам?» тигән һорауға яуап биргән һүҙҙәр менән танышыу, «Мәктәптә нимә тураһында һөйләшәбез?», кәрәкле һүҙ формаларын файҙаланып монологик телмәрҙе үстәрәү, дуҫтар хақында диалогтар төҙөү, дуҫтарҙы һүрәтләү, телмәрҙә исемдәрҙе кулланыу.

Лингвистик белем нигеҙҙәре. Үтелгән материалды кабатлау. Тел тураһында дөйөм мәғлүмәт. Исем һүҙ төркөмө. Яңғызлык һәм уртаҡлык исемдәр. Исемдәрҙең һан менән үзгәреше.

Мин ғаиләмде яратам

Телмәрҙе үстәрәү. Ғаилә тураһындағы текстты тыңлап аңлау. Туғанлыҡтың яңы терминдары менән танышыу, туғандарҙың исемен, йәшен һорау, тышкы киәфәтен һүрәтләү, ғаилә тураһында һөйләргә өйрәнеү. Контекст буйынса

һүззәрзең мәғәнәнән билдәләү йәки һүзлек, Интернет һ.б. ярҙамында асыҡлау. Башҡорт һәм рус шағирҙары, яҙыусыларының әсәрҙәренән өзөктәр укыу. Баланың ыңғай сифаттарын сағылдырған сифаттар менән танышыу. «Ниндәй?» һорау алмашын файҙаланып, һорауға яуап әҙерләү. Өйзө, бүлмәне һүрәтләү, телмәрзә сифаттарҙы кулланыу, дәрәс теманы буйынса һорауҙар бирә белеү. Һөйләшә, яңынан һорай, телмәрзә ятлаған һүззәрзе һәм һүз формаларын куллана, русса-башҡортса һүзлекте файҙаланып, үззәренең өйзөгә йөкләмәләре тураһында текст төзөй белеү. “Сөмбөлә” байрамы (уңыш байрамы).

Лингвистик белем нигеҙҙәре. Исемдәрзең эйәлек аффикстары менән үзгәрәүе. Сифат дәрәжәләре тураһында үтелгәнде кабатлау. Сифаттарҙың язылышы.

Ватаным тураһында һөйләйем.

Телмәрзе үстәрәү. Яңы лексика менән танышыу, уны телмәрзә әүземләштерәү. Урамыбыз, тыуған йортобоз, зур һәм бәләкәй Ватаныбыз, планетабыҙҙың қояш системаһында тотқан урыны тураһында текстар төзөү. Тыуған яқтың яратқан урындары, үз ихатаһының балалары тураһында хикәйәләү. Башҡорт һәм рус шағирҙары, яҙыусыларының әсәрҙәрен, башҡорт фольклоры өлгөләрен укыу. Шаблон буйынса һәм шаблонһыз қысқа текстар һәм диалогтар төзөү, үз фекереңде белдерә белеү. “Тирмә” балалар уйыны. Төрлө платформаларҙа эшләү (LearningApps, ЯКласс).

Лингвистик белем нигеҙҙәре. Алмаш. Алмаштар тураһында өйрәнелгән материалдың кабатланыуы. Зат, күрһәтеү, эйәлек, һорау алмаштары. Алмаштарҙы дәрәс яҙыу қағиҙәләре.

Ауылда/қалала йәшәйем

Телмәрзе үстәрәү. Тема буйынса яңы һүззәр һәм һүзбәйләнештәр үзләштерәү, Башҡортостандың, Өфөнөң иштәлекле урындары менән танышыу. Ауыл һәм қала тормошо тураһында әңгәмә, диалог қороу, ауыл/қала тураһында

бәйләнешле текстар төзөй белеү. Республика калалары һәм ауылдары, баксалағы үсемлектәр тураһында хикәйәләр. Өйрәнелгән һүззәрзе файзаланып, үзенең районы һәм республикаһының иштәлекле урындары тураһында текстар төзөү. Төрлө платформаларза эшләү (LearningApps, ЯКласс).

Лингвистик белем нигеззәре. һан (өйрәнелгән материалдың кабатланыуы). Ябай һәм составлы һандар. һандарзың разряды: рәт, йыйыу, тәртип һандары. һандарзы дөрөс языу кағизәләре.

Һауа торошо һәм йыл мизгелдәре тураһында һөйләшәбез.

Телмәрзе үстөрөү. Кызыл китапка индерелгән үсемлектәрзе һәм хайуандарзы, йыл мизгелдәре атамаларын өйрәнөү. Яңы лексиканы үзләштөрөү, тәқдим ителгән текстар буйынса эшләү, тәбиғәттә үзәнде тотоу кағизәләре, тыуған төйәктең тәбиғәтен һаклау тураһында яңы текстар төзөү. Балаларзың кышкы, язғы, йәйге, көзгө уйындары. Йолалар һәм ғөрөф-ғәзәттәр тураһында әңгәмәләр. Был йолаларзың бөгөнгө көндәге әһәмиәте. .Телмәрзе тыңлай белеү, текстарзы дөрөс укыу, тема буйынса диалог короу һәләтен үстөрөү.

Лингвистик белем нигеззәре. Рәүеш. Рәүештәрзең сифаттарзан айырмаһы

Төрлө нәмәләр тураһында һөйләшәбез.

Телмәрзе үстөрөү. Киләсәккә пландар тураһында текстарзы тыңлап аңлау. Тема буйынса яңы лексиканы үзләштөрөү, уларзы телмәрзә әүземләштөрөү, киләсәккә пландар, үз хыялың тураһында текстар төзөү. Әзер өлгө буйынса, терәк һүззәргә таянып, диалог төзөү. Төрлө платформаларза эшләү. “Һабантуй” байрамы.

Лингвистик белем нигеззәре. Кылым. һөйләмдә кылымдарзың урыны. Кылымдарзың зат менән үзгәрөүе.

Һатып алырға өйрәнәм.

Телмәрзе үстөрөү. Азык-түлек, кейем-һалым атамалары менән танышыу, тауар һатып алғанда этикет кағизәләрен үзләштерөү, был тема буйынса аралашыу. Телмәрзә хәзәрге заман кылымдарын кулланып, мода тураһында текстар төзөү. Тәқдим ителгән диалогтар буйынса эш, өлгө буйынса диалогтар төзөү, өйрәнелгән лексиканы әүземләштерөү. Аралашыу барышында башкорт телмәр этикеты үзенсәлектәрен һаклау. Тәқдим ителгән тема буйынса текстар языу. Планға һәм терәк һүззәргә таянып, кыска хикәйәләр төзөү. Төрлө мәғлүмәт сығанактарын эзләү, схемалар кулланыу, хаталарзы төзәтеү. “Буяу һатам” балалар уйыны.

Лингвистик белем нигеҙзәре. Кылым. Кылымдың кире формаһы. Кылымдың замандары. Үтелгән материалды кабатлау.

Белемде контролләү. Өйрәнелгән материалды кабатлау, контроль эш, хаталар өстөндә эшләү, проект эштәре.

“БАШКОРТОСТАН РЕСПУБЛИКАҢЫНЫҢ ДӘҮЛӘТ (БАШКОРТ) ТЕЛЕ” УКЫУ ПРЕДМЕТЫН БАШЛАНҒЫС ДӨЙӨМ БЕЛЕМ БИРЕҮ КИМӘЛЕНДӨ ҮЗЛӘШТЕРЕҮЗЕҢ ПЛАНЛАШТЫРЫЛҒАН ҠӨЗӨМТӘЛӘРЕ

ШӘХСӘН ҠӨЗӨМТӘЛӘР

Башланғыс мәктәпте тамамлаусы укыусыларзың “Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметын үзләштерөүенең **шәхсән һөзөмтәләре:**

- укыусыларзың рухи киммәттәргә таянып эш итергә әзер булыуы һәм түбәндәге өлкәләрзә шуларға нигеҙләнгән тәүге эшмәкәрлек тәжрибәһен туплауы:

Гражданлык-патриотик тәрбиәлә:

- Тыуған иленә – Рәсәйгә, йәнтөйәгенә, тыуған еренә, тәбиғәткә ихтирамлы мөнәсәбәте, һөйөүе һәм хөрмәт итеүе;
- дәүләт (башкорт) телен тирә-якты танып-белеү коралы итеп таныуы;
- донъяны күп телле һәм күп мәзәниәтле йәмғиәт итеп кабул итеүе, үзен Рәсәй Федерацияһының гражданы итеп тойоп, халкының һәм Рәсәйҙең гражданы булыуын аңлауы;
- тыуған илебездең, республиканың үткәненә, бөгөнгөһөнә һәм киләсәгенә битараф булмауы;
- үз халкын һәм шул уҡ ваҡытта башка халыктарҙы ихтирам итеүе, икенсе халыктарҙың тарихына, мәзәниәтенә хөрмәт менән карауы, төрлө милләт вәкилдәренә ыңғай карашы;
- һәр кешене йәмғиәтебездең вәкиле итеп кабул итеүе, мөнәсәбәттәргә эзәп-әхлак канундарына таянып короуы.

Әзәп-әхлак тәрбиәһендә:

- һәр кешенең шәхес булыуын таныуы;
- башкаларға карата игтибарлы һәм ихтирамлы булыуы;
- кешеләргә физик һәм әхлаки зыян килтереүгә йүнәлтелгән кылыктарҙы кабул итмәүе;
- әхлаки тәртип кағизәләрен белеүе: оялыу, ғәфү үтенеү, тартыныу һ.б.
- укыу һөҙөмтәләре, эшләгән эштәрен өсөн яуаплылык тойоуы;

Эстетик тәрбиәлә:

- үз халкының һәм башка халыктарҙың традицияларына һәм ижадына, төрлө сәнғәт төрҙәренә, мәзәниәткә кызыкһыныуы, уларҙы хөрмәт итеүе;
- художестволы эшмәкәрлек төрҙәре аша үз-үзен танытыуға ынтылышы;

Фәнни белемдең киммәттәре:

- танып-белеүзә үз аллылығы, кызыкһыныусанлығы, әүземлеге, инициативалылығы;
- дөйөм күзалллауының, фекерләүенең, хәтеренең үсеше.

Ошо һөзөмтәләргә ирешеү сараһы булып дәрәслектең текстары, текска бирелгән һораузар һәм биремдәр, эшмәкәрлек нигезендә укытыу технологияһы һ.б. тора.

МЕТАПРЕДМЕТ ҺӨЗӨМТӘЛӘРЕ

Укыусыларзың “Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле” укыу предметын үзләштереүенең метапредмет һөзөмтәләре булып түбәндәге универсаль укыу эшмәкәрлеге төрзәренең формалашкан булыуы тора.

Танып-белеү универсаль эшмәкәрлеге

Нигез логик эшмәкәрлек:

- төрлө тел берәмектәрен сағыштырыу, окшаш һәм айырмалы яктарын табыу;
- укыу мәсьәләһен сисеү өсөн кәрәкле мәғлүмәтте эзләп таба белеү, әзер алгоритм буйынса эште ойоштороу;

Нигез тикшеренеү эшмәкәрлеге:

- укытыусы ярзамында максатты билдәләү, телмәр ситуацияһын үзгәртеүзе планлаштырыу;
- төрлө эш варианттарын сағыштырыу, әзер планға таянып проект төзөү;
- тел материалын күзәтеү нигезендә һығымталар яһау һәм уларзы иҫбатлау;

Мәғлүмәт менән эшмәкәрлек:

- мәғлүмәт сығанағын һайлай, кәрәкле һүзлекте таба белеү;
- бирелгән алгоритм буйынса тәкдим ителгән мәғлүмәтте күрһәтелгән сығанактарзан таба белеү;

- укытыусы тәкдим иткән ысул менән тикшереп, дәрәҗә мәғлүмәтте ялған мәғлүмәттән айыра белеү;
- Интернеттан мәғлүмәт эзләүгә хәүефһезлек кағизәләрен үтәү;
- укыу мәсьәләһенә ярашлы мәғлүмәтте анализлау һәм текст итеп, график форматта, аудио аша бирергә өйрәнәү;
- таблица, схема аша бирелгән лингвистик мәғлүмәтте аңлау, үз аллы төзөлгән таблица ярзамында мәғлүмәтте еткерәү.

Башланғыс мәктәпте тамамлауға, укыусыларга түбәндәге **коммуникатив универсаль укыу күнекмәләре** формалаша:

Аралашыу:

- таныш мөһиттә аралашыу шарттары һәм максаттарына ярашлы, хис-тойғоларҙы сағылдыра белеү, әңгәмәсегә ихтирам менән карау, диалог алып барыу кағизәләрен теүәл үтәү;
- төрлө караштар булыуын таныу;
- үз фекереңде матур итеп әйтә һәм иҫбатлай белеү;
- телмәр ситуацияһына ярашлы телдән телмәр өлгөһө төзөй белеү;
- проект төзөүгә, тикшеренәү эше барышында парлап һәм төркөмләп эшләүгә һөҙөмтәләре тураһында сығыш яһай белеү,
- сығыш өсөн иллюстратив материал һайлай белеү.

Уртаҡ эшмәкәрлек:

- стандарт ситуацияларға укытыусы ярзамында кыска вақытлы һәм оҙайлы максаттар куя белеү;
- уртаҡ эшмәкәрлектә максатын кабул итеү, ролдәрҙе бүлешәү, эшмәкәрлек барышында һөйләшә һәм килешә белеү;

- етәкселек итергә һәм буйһона белергә, конфликтты үз аллы сисергә әзер булыу;
- эштең бүленгән өлөшөн яуаплы итеп башкара һәм дөйөм һөзөмтәгә индергән өлөшөндө баһалай белеү;
- тәкдим ителгән өлгөгә ярашлы бергәләп проект эштәрен башкара белеү.

Регулятив универсаль укыу эшмәкәрлеге

Үзеңде ойштороу:

- укыу эшмәкәрлегенең максатын үз аллы билдәләй, эштең эзмә-эзлелеген, һөзөмтәләрге баһалай белеү;
- һөзөмтәгә ирешеү өсөн укыу мәсьәләһен сисеүзе планлаштыра белеү;
- укытыусы менән берлектә укыу проблемаһын сисеүзең планын төзөү;
- дәрестең максатына ярашлы план буйынса эшләү, хаталарзы төзәтә белеү;
- эшмәкәрлектәң эзмә-эзлелеген төзөй белеү.

Үз-үзеңде контролләү:

- укыу эшмәкәрлегендәге уңыштарзы һәм уңышһызык сәбәптәрен анализлай, телмәр хаталарын һәм орфографик хаталарзы төзәтә белеү;
- укытыусы менән диалог барышында эште баһалаузың критерийзарын асыклау, шул критерийзарға ярашлы үзеңдең һәм иптәштәреңдең эшен баһалай белеү;
- мәғлүмәт сығанактарындағы күрһәтмәләргә ярашлы эшләй белеү, эште планлаштырыуза һәм контролләүзә кағизәләрге иҫтә тотуу;
- телдән һәм язма телмәрзә эш алымдарын белеү;
- иптәштәреңдең һәм укытыусының эшеңә биргән баһаһын аңлап кабул итеү.

Предмет һөзөмтэләре

«Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теле» предметы буйынса предмет һөзөмтэләре башланғыс дөйөм белем биреү кимәлендә түбәндәгеләрҙе тәьмин итә:

- Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теленең статусын һәм әһәмиәтен аңлау, Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) телен өйрәнеүгә мотивация булдырыу: милләт-ара аралашыу өсөн Башкортостан Республикаһының дәүләт (башкорт) теленең әһәмиәтен аңлау.

- дәүләт (башкорт) теленең фонетикаһы, лексикаһы, грамматикаһы, орфографияһы һәм пунктуацияһы тураһында башланғыс белемдең формалашыуы, шулай үк алған белемде телмәр эшмәкәрлегендә: башкорт теленең өндәрен һәм һүззәрен тел нормаларына ярашлы, фонетик хатаһыҙ әйтеү һәм һөйләү; телмәрҙә өйрәнелгән материал сиктәрәндә үзләштерелгән лексиканы кулланыу; күләме буйынса зур булмаған диалогтар төзөү; телмәр этикетының өйрәнелгән формулаларын файҙаланып, телмәр аралашыуында катнашыу;

- дәүләт (башкорт) телендә телмәр эшмәкәрлегенең бөтә төрҙәренең формалашыуы һәм үсеше:

Тыңлау (тыңлау): төрлө сығанактарҙан яңғыраған телмәргә төшөнөү (уҡытыусы, класташтар, теле- һәм радиотапшырыуҙар);

Һөйләшеү: телмәр өлгөләрен тергезеү, көнкүреш, уҡыу темаларына диалогтарҙа, тыңлаған йәки уҡыған текстар буйынса фекер алышыуҙа катнашыу; шиғырҙарҙы яттан һөйләү;

Уҡыу: өйрәнелгән тел материалында төзөлгән зур булмаған текстарҙы кысқырып уҡыу;

Языу: телмәр өлгөләрен күсереп языу, тексты һүрәтләү һәм унан һүззәр, һүзбәйләнештәр, уҡыу мәсьәләһенә ярашлы һөйләмдәр язырға; зур булмаған язма эштәрҙе һәм ижади эштәрҙе башкарыу.

Предмет һөзөмтэләре

Лингвистик белем нигеҙҙәре

Укыуы түбәндәгеләрҙе өйрәнә:

- башкортса өндәрҙе һәм хәрефтәрҙе айырырға, өндәргә кылыкһырлама бирергә: һаңғырау/яңғырау, парлы/парһыз, бирелгән нигеҙ буйынса өндәрҙе төркөмләргә; һүҙҙең, һөйләмдәрҙең өн схемаһын төҙөү;

Укытыу өсөн төп төшөһсәләрҙе билдәләргә: һүз, өн, һуҙыһкы һәм тартыһкы өндәр, өн билдәһе, квадрат, түңәрәк йәки хәреф;

- башкорт алфавиты хәрефтәрен атарға, башкорт теленең үзенсәлекле хәрефтәрен һәм өндәрен рус теле менән сағыштырырға;

- һөйләмдәрҙә, текстарҙа йәки диалогтарҙа төшөп калған һүҙҙәрҙе өҫтәп язырға;

- һөйләм башында зур хәреф языуы һәм исемдәрҙе, һөйләм аҙағындағы һөктәһе, интонация буйынса һорау йәки өндәү тамғаһын асыҡларға;

- раҫлау, һорау һәм өндәү һөйләмдәрҙе билдәләргә;

- башкорт телендәге тексты күсереп алырға, уға кәрәкле һүҙҙәр өҫтәргә;

- өлгө буйынса таблица, ябай анкета тултырырға.

Телмәр үстөрөү

Укыуы түбәндәгеләрзе өйрәнә:

- укытыуының, класташтарының һораузарына яуап бирергә, күргәзмәлеккә таянып, ябай текстарзың мәғәнәһен аңларға;
- укытыуының аңлатмаларын, таныш лексик-грамматик материалға таянып төзөлгән текстарзың йөкмәткеһен ишәтергә һәм аңларға;
- тематик һәм сюжетлы һүрәттәр, өйрәнелгән лексик темаларға бирелгән ситуация буйынса 4-6 репликанан торған диалог алып барырға.
- - Ә, Ө, Е һузынкыларын, асык һәм ябык типтағы ижектәрзе, дифтонгыларзы укыу, язуу кағизәләрен белергә;
- һүззәрзе ижектәргә бүлергә, һүззәге ижектәрзең һанын билдәләргә;
- һүззәрзә һәм фразаларза дөрөс баһымды, дөйөм интонацияны һакларға;
- һөйләмдә һүз тәртибен дөрөс төзөргә; телмәр этикеты кағизәләрен файзаланырға (башланғыс кимәлдә);
- репликаларзы башкортсанан руссаға тәржемә итергә;
- балалар фольклоры әһәрзәрен, шиғырзарзы һәм йырзарзы яттан һөйләргә;
- өлгө буйынса предметтың, һүрәттең бәләкәй генә тасуирламаһын язуырға;
- текстка, һүрәткә кағылышлы һораузарға яуап бирергә;

2-се класс

Лингвистик белем нигеҙҙәре

Укыусы түбәндәгеләрҙе өйрәнә:

- күнегеүҙәр эшләгәндә алфавитты файҙаланырға;
- текстан һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе, ябай һөйләмдәрҙе язып алырға;
- бирелгән һүҙьяналыш моделдәре буйынса яңы һүҙҙәр яһарға (тамыр +сы, -се: балык-сы, языу-сы, курай –сы, төзөү -се, бейеү -се, теген -се);
- һүҙҙе, һөйләмде, деформацияланған тексты тергезергә;
- һөйләмдең баш киҫәктәрен дөрөҫ билдәләргә;
- һөйләм аҙағында тыныш билдәһен дөрөҫ куйырға;
- исемдәрҙе һан һәм зат менән үзгәртәргә;
- алмаштарҙы телмәрҙә дөрөҫ кулланырға;
- сифаттарҙың, кылымдарҙың мәғәнәһен дөрөҫ билдәләргә һәм уларҙы телмәрҙә кулланырға;
- һүҙлек диктанттарын язырға;
- кәрәкле һүҙҙәрҙе куйып, һөйләмдәрҙе күсереп язырға;
- өлгө буйынса таблица тултырырға.

Телмәр үстөрөү

Укыусы түбәндәгеләрзе өйрәнә:

- башкорт теленең өндәрен, һүззәрен, һүзбәйләнештәрен, һөйләмдәрен, һөйләмдәрзең интонацияһын һәм хистойғоларға бай булыуын айырырға һәм уларзы аңларға;
- үзе, ғаиләне, дусы, мәктәбе тураһында кыскаса һөйләргә;
- планға ярашлы картина буйынса кыска хикәйә язырға;
- терәк һүззәр буйынса, планға ярашлы, тексты найлап һөйләргә;
- диалогтар һәм зур булмаған монологтар төзөргә; өйрәнелгән һораузар бирергә һәм уларға яуап кайтарырға;

3-сө класс

Лингвистик белем нигеззәре

Укыусы түбәндәгеләрзе өйрәнә:

- эйәлек килештәге исемдәр менән һүзбәйләнештәр төзөргә;
- синонимдарзы, антонимдарзы, омонимдарзы айырырға;
- төрлө һүзлектәрзән кәрәкле мәғлүмәтте табырға;
- һүззәрзең тура һәм күсмә мәғәнәһен аңларға;
- алмаштарзы килештәр менән үзгәртергә;
- башкорт һәм рус телдәрендә сифаттарзың айырмаһын билдәләргә; телмәрзә сифаттарзы дөрөс кулланырға;
- кылымдарзы заман менән үзгәртергә (хәзерге, үткән, киләсәк);

- һандың мәғәнәһен билдәләргә һәм телмәрзә дәрәҫ кулланырға;
- һөйләмдең баш һәм әһәрсән киҫәктәрән айырырға.
- тыңланған текст буйынса анкета тултырырға.

Телмәр үстөрөү

Укыуһы түбәндәгеләрзә өйрәнә:

- 3-6 һөйләмдән (репликанан) торған диалогты аңларға һәм уны дауам итергә;
- тыңлаған текст буйынса һөйләмдәрзә тулыландырырға;
- үтелгән тема буйынса дәртләндөрөү характерындағы диалог алып барырға һәм монолог төзөргә;
- бәләкәй текстарзы тасуири укырға һәм уларзың йөкмәткеһен аңларға;
- һораузар буйынса тексты һөйләргә;
- һөйләмдәрзә башкорт теленән рус теленә тәржемә итергә;
- текст менән эшләргә: исем бирергә, тәқдим ителгән текстарға план төзөргә;
- дуһка кыһка хат язырға (өйрәнелгән тематика сиктәрәндә);

4-се класс

Лингвистик белем нигеззәре

Укыуһы түбәндәгеләрзә өйрәнә:

- -исемдәрзәң килеш формаларын, әһәлек аффикстарын айырырға;
- тәртип, йыйыу һандарын айырырға, уларзы телмәрзә кулланырға;

- ябай һәм кушма һандарҙы айырырға, уларҙы телмәрҙә кулланырға;
- сифаттарҙы рәүештәрҙән айырырға;
- һөйләмдәрҙә кылымдарҙың заман формаларын айырырға, һөйләмдәге урынын билдәләргә;
- телмәрҙә һәм языуҙа кылымдарҙың кире формаһын кулланырға;
- - күрһәтелгән схема буйынса һөйләмдәр төзөргә;
- зур булмаған диктант язырға;

Телмәр үстөрөү

Укыусы түбәндәгеләрҙе өйрәнә:

- диалог корорға, кабатлап һорарға,
- телмәрҙә ятланған һүзҙәрҙе һәм һүз формаларын кулланырға; өйрәнелгән һорауҙарға яуап бирергә;
- орфоэпия кағиҙәләрен үтәп йүгерек укырға;
- һүзҙең мәғәнәһен текст буйынса билдәләргә йәки һүзлек, Интернет һ.б. ярҙамында анықларға;
- бирелгән тема буйынса зур булмаған текстар һәм монологтар төзөргә;
- планға һәм терәк һүзҙәргә таянып кыска хикәйәләр язырға;
- укыу һәм көндәлек аралашыу шарттарында телмәр этикеты нормаларын файҙаланырға;
- өйзәге бурыстары тураһында русса-башкортса һүзлекте файҙаланып, текст язырға;
- өйрәнелгән һүзҙәрҙе, телмәрҙең өйрәнелгән өлөштәрән файҙаланып, тема буйынса текст төзөргә.

Тематик планлаштырыу

1 –се класс (34 сәғәт)

№	2-се класс Башкорт (дәүләт) теле Дәрес темалары	Сәғәттәр һаны	фактик дата	Үткәреү вакыты 2Бкл.	Иҫкәрмә	Өйгә эш
1	Һин кем? Һинең исемен нисек? Ә өн – хәрефе менән танышыу	1		7.09		Үтелгәндәрҙе кабатлау
2	Һин кайҙа йәшәйһең? Һ- өн – хәрефе менән танышыу	1		14.09		10-12-се бит укырға
3	Һинең исемен нисек? Ҙ- өн- хәрефе менән танышыу	1		21.09		Әйтергә өйрәнегә, дәфтәрҙән
4	Һин кайҙа йәшәйһең? Ҙ- өн – хәрефе менән танышыу	1		28.09		Ҙ- хәрефенә миҫалдар язырға
5	Тән өлөштәре менән таныштырыу. К- өн- хәрефе менән танышыу	1		5.10		Схеманы ятларға
6	Рәсимә Ураксина Был мин	1		12.10		Шиғырҙы ятларға 1 куплет 17-се бит

7	Башкорт телендә эйәлек ялғаулары Ғ өн-хәрефе менән танышыу	1		19.10		Эйәлек заты ялғауларын белергә
8	Ф. Рәхимғолова Матур менән көслә Ғ – хәрефен нығытыу күнкмәләре	1		26.10		6-сы күн.22-се бит
9	Нимә эшләй Ө өн- хәрефе менән танышыу Бармактар ғайләһе	1		9.11		5-се күн кроссвордты тултыр 29-сы бит
10	Нимә менән? һорауын практик үзләштерәү Ҙ – өн- хәрефе менән танышыу	1		16.11		33-сө биттәге һүрәттәргә һорау язырға
11	С Әлибай Икмәк	1		23.11		Шиғырзы ятларға 31-се бит
12	Нимә менән? Азык-түлек атамалары менән танышыу, башкорт халык аштары тураһында һөйләшеү.	1		30.11		37-се бит. таблицаны тултыр.
13	Мәктәп темаһына караған һүззәрзә өйрәнеү. Һүззәрзә калын һәм нәзек ялғаулар.			7.12		40-сы бит шиғырзы тасуири укырға
14	Класс бүлмәләре, дәрестәр, кластағы укыусылар, уларзың эштәре. Һөйләмдә һүззәрзәң урыны.	1		14.12		6-сы күн 43 бит язып эшләргә
15	Кемдеке? һорауын практик үзләштерәү. Диалогтар төзөү Темаға карата һөйләмдәр төзөү. Нисек? һорауын практик үзләштерәү	1		21.12		4-се күн 45-се бит башваткыс
16	Контроль күсерәү	1		28.12		Кағизәләрзә кабатлау

17	Хаталар өстөндө эш дәресе Кайза? Һорауын практик үзлөштөрөү. Башкорт телендө зат ялғаузарын кулланыу.	1		18.01		3-сө күн 52-се бит язырға
18	Уйынсык исемдәре, билдәләре, уйындар.	1		25.01		61-62-се биттәр укырға
19	Башкорт телендө калын һәм нәзек ялғаузар Ф.Рәхимғолова Шауламағыз	1		1.02		Бирелгән һүззәргә ялғаузар куй
20	Ф Туғызбаева Әсә зары	1		8.02		69-сы биттәге һүрәт буйынса 2һөйләм төзөргә
21	Уйынсыктар магазини Әлибай Яңи йыл йыры	1		15.02		70-се бит Шауламағыз шиғ ятларға
22	Инша Кыш	1		22.02		кабатлау
23	Нимә? Нимә эшләйбөз? һ.б. һораузарзы практик үзлөштөрөү.	1		1.03		Ф Туғызбаева кар бабай 72-се бит укырға
24	. Яңи йыл байрамы менән танышыу Ф. Рәхимғолова Шауламағыз!	1		15.03		70-се бит Яңи йыл байрамы тураһында һөйләргә
25	Нимә эшләйбөз?Ф. Туғызбаева Кар бабай	1		22.03		71-72-се биттәрзе укырға
26	Һөйләмдә хәбәрзең урынын билдәләү К. Даян Тышта кар яу Н.	1		5.04		74-се бит шиғырзы ятларға

	Изелбай Беззең катокта					
	Мин уйнарга сығам . (1сәғәт) Нимә кәрәк? һорауына дәрәс яуаптар төзөү. Ғылымдырзың юклык формаһы менән танышыу					3-сө күн 77-се бит язып эшләргә
27	Нимә кәрәк? һорауына дәрәс яуаптар төзөү. Ғылымдырзың юклык формаһы менән танышыу Ф Мөхәмәтйәнов Без уйнайбыз	1		12.04		Ф.Мөхәмәтйәнов Без уйнайбыз
28	Нисәнсе һорауын практик үзләштерәү. Һүзәрзең һөйләмдәге урыны. Кабатлау	1		19.04		80-81-се биттәр
29	Йәнлектәр, коштар менән, уларзың тән ағзаларын белдергән һүзәр менән танышыу	1		26.04		юк
30	А Игебаев Актүш Ни эшләй ? һорауына яуаптар . Аквариум диалогтар төзөү	1		10.05		86-сы бит тасуири укырға
31	Контроль диктант языу	1		10.05		
32	Экзотик йәнлектәр, коштар менән таныштырыу. Кем? Нимә? һораузырын дәрәс кулланырға өйрәтеү.	1		17.05		кабатлау
33	Кайза ? кайзан?һораузыры А . Насретдинова Терпе	1		24.05		А Насретдинов Терпе 94-се бит

	Эт хужа эзлэй (95 се бит)					
34	Касан ? Экскурсия (98-се бит) Төлкө менэн терпе экиэте	1		31.05		3-сө күн 98-се бит күсереп язырға
35	резерв					

№	3 -сө класс Башкорт (<u>дәүләт</u> теле) Дәрес темалары	Сәғәттәр һаны	Үткәреү вакыты 3Акл.	Үткәреү вакыты 3Бкл.	Искәрмә	Өйгә эш
	Һаумы, мәктәп !					
1	Үтелгәндәрзе кабатлау Алфавит			7.09		Дәфтәр килтерергә
2	Исәнләшеү. Танышыу диалогы. Һин кайзан? Һиңә нисә йәш? Һинең туғандарың бармы	1		14.09		Башкортостан 13-сө бит укырға
3	Исәнләшеү. Танышыу диалогы. Һин кайзан? Һиңә нисә йәш? Һинең туғандарың бармы? (Сәңгәтле һөйләшеү.) Хәлдәрен беләм шиғыры	1		21.09		Хәлдәрен беләм шиғырын укырға
4	Башкорт телендә өндәрзең, хәрефтәрзең дәрәс әйтелешә һәм язылышы. <i>Ярай, ярамай, мөмкин</i> һүзәрәнен кулланышын активлаштырыу.	1		28.09		Алфавит, сингармонизм законы
5	Контроль күсерәү	1		5.10		Юк
6	Хаталар өстөндә эш Һин кайзан? Башкортостан Дәүләт символикаһы	1		12.10		Дәүләт символикаһын эшләрә
7	Башкортостан байлығы	1		19.10		

8	Парта тексы . Диалогтар төзөү Мин белем алам	1		26.10		3-сө күнегеү 19-сы бит язырға
9	Был нимә? Бармы? Ф Туғызбаева Полиглот	1		9.11		20-се бит һораузарға яуаптар телдән
10	Нимәһез? Ялкау Зилә шиғыры 3-сө күнегеү	1		16.11		Шиғырзы ятларға
11	Нимәһез С Әлибай Өсөнсөләр Һүрәт 26-сы бит	1		23.11		3-сө күнегеү 23-сө бит күсереп язырға
12	Кем? Нимә эшләй? Л. Азамат Йәшәмеш үсә	1		30.11		2-се күнегеү 28-се бит
13	Нимә эшләрғә тейеш? Шакир Булатов	1		7.12		Күнегеү №1 укырға
14	Ә Ихсан Әсә рәхмәте таблицалар менән эш	1		14.12		Һораузарға яуаптар
15	Нимә эшләрғә тейеш? Өләсәйем	1		21.12		Минең өләсәйем телдән һөйләрғә әзерләнеп килерғә
16	Т. Дәүләтбирзина Әсәйемә	1		28.12		35-се биттәге табл эшләрғә
17	ТҮ Минең әсәйем	1		18.01		113-сө бит укырға
18	Хаталар өстөндә эш	1		25.01		118-се бит укырға
19	Р . Миңнуллин Малайзар Тәржемәсе тексы	1		1.02		Ниндәй һөнәр миңә окшай
20	Кем кайза эшләй? Текст 39-сы бит һөнәрзәр.	1		8.02		Ата-әсәйем кайза эшләй?

21	А Йәғәфәрова Есә бармы һөнәрзең?	1		15.02		41-се бит 1купл ятларға
22	Кем кайза эшлэй? Мин врач булам	1		22.02		3-сө күнегеү43-сө бит
23	Тимер Арслан Һөнәрзәр 43-сө бит	1		1.03		Шиғырзы тасуири укырға
24	Нимәләр? Нимә эшлэйзәр? Кеше тәбиғәт балаһы	1		15.03		2-се күнегеү 45-се бит күсереп язырға
25	Кобайыр Урал Үзебеззең якта үскән үсемлектәр менән танышыу	1		22.03		48-се биттәге һүрәттәрзе эшләргә
26	Башкорт халык әкиәте Умырзая	1		5.04		49-сы бит беззең яктағы сәскәләр
27	Ун ике ай әкиәте Үсемлектәр донъяһы	1				Әкиәт уйларға (ирекле темаға)
28	Дарыу үләндәре менән танышыу Ф.Туғызбаева Мәтрүшкә	1		12.04		Ниндәй дарыу үләндәрен беләһең?язып кил
29	Кабатлау дәресе	1		19.04		
30	Г Юнысова Әрем Күнегеүзәр эшләү	1		26.04		94-се бит Минеке тексын укырға
31	Бөжәктәр донъяһы 56-сы бит Кырмаҫка тексы менән эш	1		10.05		Бер һүз 97се бит укырға
32	Контроль күсерәү			10.05		

33	Хаталар өстөндө эш А Йәғәфәрова Бал корто башкорт балы	1		17.05		104-се бит укырға
34	Башкортостандағы коштар Өкө шиғыры	1		24.05		Башкорт телендө китаптар укырға

4-се класс Башкорт (дәүләт теле)

№	4-се класс Башкорт (дәүләт теле) Дәрес темалары	Бүлектәр буйынса сәғ һаны	Сәғәттәр һаны	Үткәреү вакыты 4Акл.	фактик дата	Искәрмә	Өйгә эш
1	Беренсе сентябрь- белем көнө		1	2.09			Дәфтәр килтерергә
2	Мин мәктәпкә ни өсөн йөрөйөм ? Һөйләм		1	9.09			Мин укыусы шиғ уқырға
3	Мин нимә укырға яратам? Исем		1	16.09			6-сы бит тасуири укыу
	Мин ғаиләмде яратам		1	23.09			Минең яраткан китабым
4	Мин- тәрбиәле бала . Сифат.		1	30.09			Сифатка миһалдар язырға
5	Минең яраткан шөгөлөм. Сифат		1	7.10			Р Хәйри 26-сы бит
6	Минең кескәй дуһтарым. Сифат		1	14.10			Үзендең дуһың тураһында .һөйләргә
7	Контроль күсерәү		1	21.10			Төлкөгә койрок ниңә кәрәк? 38-се бит
8	Мин йәшәгән ер. Алмаш.		1	28.10			Минең йортом 1-се абзац күсереп язырға
9	Мин яраткан урындар . Зат алмаштары.		1	11.11			46-сы бит укырға

10	Безең уйындарыбыз Алмаш төркөмсэләре		1	18.11			2-се күн . тәржемә итергә 49-50-се бит
11	Минең тыуған ауылым . Һан.		1	25.11			3-сө күн һораузарға яуаптар 54-се бит
12	Ауыл һәм кала томошо . Һан төркөмсэләре.		1	2.12			61-62-се бит һөйләргә өйрәнергә
13	Башкортостандың ауылдары һәм калалары. Һан төркөмсэләре.		1	9.12			66-67-се биттәрзе укып килергә
14	Тыуған ерем мөгжизэләре		1	16.12			Т Биккужина Ай, Уралым
15	Инша Тыуған ауылым		1	23.12			
16	Йыл мизгелдәре ниңә үзгәрә ? Рәүеш		1	30.12			74-се биттәге схеманы эшләргә
17	Йәнлектәр йыл мизгелдәрен беләме? Рәүеш төркөмсэләре		1	20.01			81-82-се биттасуири укырға
18	Бөжәктәр нисек йәшәй? Рәүеш		1	27.01			86-87-се бит һөйләргә өйрәнергә
19	Һауа торошон ниңә беләү кәрәк?		1	3.02			1-се күн 90-сы бит күсереп язырға

20	Киләсәктә тәбиғәттә үзгәрештәр буламы? Рәүеш		1	10.02			2-се күн 94-се бит һораузар төзөргә
21	Минең тормошомдағы кызыклы хәлдәр . Кылым		1	17.02			А. Әхмәтов Троллейбуста
22	Мажаралар илендә . Кылымдың замандары.		1	24.02			Кылымға миҫалдар язырға5
23	Минең зур хыялым . Кылымдарың заман менән үзгәреше		1	3.03			2-се күн 101-102-се бит күсереп язырға
24	Минең кумирзарым . Кылымдарың заман менән үзгәреше		1	10.03			Минең кумирым һөйләргә
25	ТҮ Мин кем булырға теләйем ?		1	17.03			
26	Хаталар өстөндә эш Кылымдарың заман менән үзгәреше		1	24.03			Замандары ятларға
27	Минең бюджет. Кылым		1	7.04			111-се 1112-се бит әкиәттә укырға, 1-шәр һорау әзерләргә
28	Мин кейем һатып алам. Хәзерге заман кылымдары		1	14.04			Төгәй күлдәк кайза үсә? һораузарға яуаптар
29	Мин модалы кейем яратам . Үткән заман кылымдары		1	21.04			Кылымға миҫалдар 3 һөйләм
30	Бүләк һайлайым . Кылымды		1	28.04			Әсәйемдең тыуған көнө

	кабатлау.						
31	Контроль күсеру		1	5.05			Кағизаләрзе кабатларға
32	Хаталар өстөндө эш		1	12.05			юк
33	Үтелгәндәрзе кабатлау		1	19.05			Нимәгә өйрәндем?нимә белдем?
34	Йомғаклау дәресе		1	26.05			юк

Дәреслектәр, программалар

Предметная область	предмет	класс	Учебный план	Реквизиты программы: автор, издательство, год издания	Учебные пособия учащихся	Учебные пособия учителя
Башкирский (государственный.) язык	БашКорт (дәүләт)теле	2	1	БашКортостан Республикаһы Мәғариф министрлығы тарафынан раҫланған Укытыу рус телендә алып барылған. дөйөм белем биреү ойошмаларының 1-4 –се кластары өсөн “БашКорт теле ” (дәүләт теле буларак) предметы буйынса белем биреү өлгө программалары /(авт.- төз.: М.С. Дәүләтшина)- Өфө: Китап ,2017й	Толомбаев Х.А., Дәүләтшина М.С., Кинийәбаева Н.Н., Ғиниәтуллина Ф.М.БашКорт теле: Укытыу рус телендә алып барылған мәктәптәрҙә башКорт телен 1-се йыл өйрәнәүсе 2-се класс укыусылары өсөн кулланма. – Өфө : Китап, 2014й.	« БашКорт теле » дәреслегенә методик кулланма: укытыу рус телендә алып барылған дөйөм белем биреү ойошмаларының 2-се класы өсөн (башКорт телен дәүләт теле буларак өйрәнәүселәр өсөн)/ М.С. Дәүләтшина, Н.Н.Кинийәбаева ,, Г.М. Садыкова . – Өфө : Китап, 2015 й.

Башкирский язык (государственный)	Башкорт теле(дәүләт)	3АБ	1сәғ	Башкортостан Республикаһы Мәғариф министрлығы тарафынан раҫланған Укытыу рус телендә алып барылған. дөйөм белем биреү ойошмаларының 1-4 –се кластары өсөн “Башкорт теле ” (дәүләт теле буларак) предметы буйынса белем биреү өлгө программалары /(авт.- төз.: М.С. Дәүләтшина)- Өфө: Китап ,2017й	Дәүләтшина М.С.,Кинйәбәева Н.Н.,Садыкова Г.М. Башкорт теле: Укытыу рус телендә алып барылған мәктәптәрҙең 3-сө класы укыусылары өсөн кулланма. – Өфө : Китап, 2015.	« Башкорт теле » дәреслегенә методик кулланма: укытыу рус телендә алып барылған дөйөм белем биреү ойошмаларының 3-4-се кластары өсөн (башкорт телен дәүләт теле буларак өйрәнеүселәр өсөн)/ М.С. Дәүләтшина, Н.Н.Кинйәбаева ,, Г.М. Садыкова . – Өфө : Китап, 2017 й.
Башкирский язык (государственный)	Башкорт (дәүләт)теле	4АБ	1	Башкортостан Республикаһы Мәғариф министрлығы тарафынан раҫланған Укытыу рус	Дәүләтшина М.С. Кинйәбаева Н.Н. Садыкова М.М. Башкорт теле: укытыу рус телендә алып	« Башкорт теле » дәреслегенә методик кулланма: укытыу рус телендә алып барылған дөйөм белем биреү ойошмаларының 3-4-се кластары өсөн (башкорт

				<p>телендә алып барылған. дөйөм белем биреү ойошмаларының 1-4 –се кластары өсөн “Башкорт теле ” (дәүләт теле буларак)</p> <p>предметы буйынса белем биреү өлгө программалары / (авт.- төз.: М.С. Дәүләтшина)- Өфө: Китап ,2017й</p>	<p>барылған дөйөм белем биреү ойошмаларының 4- се класы өсөн башкорт телен (дәүләт теле буларак) өйрәнеү өсөн укыу кулланмаһы.- Өфө: Китап, 2016.</p>	<p>телен дәүләт теле буларак өйрәнеүселәр өсөн)/ М.С. Дәүләтшина, Н.Н.Кинйәбаева ,, Г.М. Садыкова . – Өфө : Китап, 2017 й.</p>
--	--	--	--	--	--	--

Мәғлүмәт ресурстары

1. Башкорт телен үз аллы өйрәнеү өсөн «Интерактив башкорт теле» веб-ресурсы// URL: <https://bashlang.ru/> (мөрәжәғәт итеү вақыты 17.05.2022).
2. Балаларзы өсөн «Балалар» интернет-порталы// URL: <https://balalar.org/> (мөрәжәғәт итеү вақыты 17.05.2022).
3. «[Башкортостан](#)» телерадиокомпанияһының «Тамыр» балалар һәм үсмерзәр телеканалы // URL: <https://bash.news/bst> (мөрәжәғәт итеү вақыты 18.05.2022).
4. Башкортостан Республикаһының мәғлүмәт порталы // URL: <https://www.bashkortostan.ru/> (мөрәжәғәт итеү вақыты 18.05.2022).
5. Башкортостандың мәзәни донъяһы // URL: <http://ebook.bashnl.ru/dsweb/HomePage> (мөрәжәғәт итеү вақыты 23.04.2022).
6. Башкорт теленә өйрәтеүсе халык-ара дистанцион система // URL: <https://region.bsru.ru/> (мөрәжәғәт итеү вақыты 23.04.2022).
7. Русса-башкортса онлайн һүзлек // URL: <https://huzlek.bashqort.com/> (мөрәжәғәт итеү вақыты 23.04.2022).
8. Башкорт телен үз аллы өйрәнеү өсөн кулланма // URL: <https://elib.bashedu.ru/dl/read/VahitovaSamouchBashkYaz.pdf/info> (мөрәжәғәт итеү вақыты 23.04.2022).
9. ЯКласс платформаһы // URL: https://www.yaklass.ru/p/bashkirskiy_ya (мөрәжәғәт итеү вақыты 10.06.2022).

10. Башҡортса-русса һәм русса-башҡортса тәржемәсе : <https://bashkortsoft.ru/>. (мөрәжәғәт итеү ваҡыты 10.06.2022)